

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu MVDr. Alžbeta Kaiglovej, PhD.:

„Kontrola transmisie urogenitálnej schistozomózy v pobrežných oblastiach Kene“

Habilitačnú prácu MVDr. Alžbeta Kaiglová, PhD. vypracovala v kontexte jej vedecko-pedagogického zamerania, v ktorej sa zaoberala výskytom schistozomózy v subsaharskom štáte v Keni. Aj keď v našich podmienkach sa schistozomóza nevyskytuje zvolená téma habilitačnej práce je permanentne aktuálna, pretože ide o jednu z najčastejších parazitárnych infekcií na svete. Endemicky sa vyskytuje vo vyše 70 krajinách sveta, trpí ním vyše 200 miliónov a ďalšie stá milióny sú touto závažnou infekciou ohrozené. Výsledky dr. Kaiglovej, ktorá sa zúčastnila na niekoľko pracovno-študijných pobytov v tejto oblasti vyplývajú z hlavného cieľa jej práce, ktorým bolo vyhodnotiť ako fungujú kontrolné opatrenia na výskyt a šírenie schistozomózy v regióne Kwale v Keni. Výsledky, ktoré prezentuje v predloženej práci sú veľmi cenné a dôležité, poskytujú niekoľko významných podkladov k prevencii schistozomózy. Práca tohto charakteru, ktorú autorka predstavila v habilitačnej práci sa síce týkajú zahraničných oblastí, ale sú pre našu odbornú i laickú verejnosť ojedinelé a taktiež cenné pre poznanie problematiky schistozomózy a najmä prevencie pre potenciálnych cestovateľov do oblastí jej výskytu.

Habilitačná práca monotematická, napísaná je na 102 stranách. Po úvodnej kapitole sa dr. Kaiglová venuje obširne súčasným poznatkom a stavu problematiky, ktorá tvorí merito jej práce. Z rozsiahlej bibliografie, vrátane najnovších zdrojov, poskytuje komplexné informácie o schistozomóze a jej pôvodcoch od histórie, opisu pôvodcov, vrátane ich vývinových cyklov, patobiológie ochorenia a klinických prejavov. Podrobne predstavuje možnosti diagnostiky, liečby a preventívnych opatrení. Čitateľ v tomto prehľade dostáva ucelené informácie, ktoré dr. Kaiglová spracovala pekným vedeckým štýlom, pritom zrozumiteľne a jasne. Kapitola: Ciele práce obsahuje hlavné zameranie práce na výskyt močovej schistozomózy v oblasti jej výskumu, ktoré sú rozpísané v piatich parciálnych cieľoch. Nasleduje charakteristika vyšetřovaného súboru participantov na štúdiu a metodík práce s dokumentáciou vlastných fotografií ich aplikácie a pozorovanými objektami vajíčok a larválnych štádií medzihostiteľa.

Nasledujú výsledky výskumu, ktoré habilitantka zoradila podľa stanovených cieľov práce. Čitateľ sa dozvedá o miere infikovanosti vyšetrovaných osôb *Schistosoma haematobium* v jednotlivých regiónoch podľa pohlavia, veku, prítomnosti hematurie v závislosti na infekcii a miere intenzity infekcie. Zaujímavý poznatok predkladá o miere informovanosti obyvateľov o predmetnej infekcii, ktoré autorka uvádza výsledkami zistenými dotazníkovou formou. Komplexnosti štúdie nechýbajú výsledky výskytu medzihostiteľa ulitníka *Bulinus globosus* a jeho infikovanosti larvami, zistenými testom uvoľňovania cercárií. Všetky výsledky sú objektivizované vhodnými štatistickými metódami.

Obsiahla diskusia na 10 stranách dokumentuje odbornú i pedagogickú vyzretosť dr. Kaiglovej podrobne analyzovať výsledky a problematiku schistozomózy v oblasti jej výskumu v Keni. Dokumentuje autorkine schopnosti dlhodobej a koncepčnej vedeckej práce, širokú odbornú rozhl'adenosť a vyspelosť v rozsiahlej problematike. Aj táto časť práce je napísaná pekným vedeckým spôsobom, zistené výsledky diskutuje s množstvom zistení autorov zaoberajúcich sa podobnou problematikou. Celkovo autorka čerpala až z 219 publikovaných zdrojov vrátane najnovších prác.

V Závere dr. Kaiglová sumarizuje výsledky vedeckej činnosti s predikciou ďalších možnosti smerovania výskumu urogenitálnej schistozomózy a navrhuje možnosti implementácie preventívnych opatrení k eliminácii schistozomózy. MVDr. Alžbeta Kaiglová, PhD. touto prácou, ale najmä dlhodobou pedagogickou a vedeckou činnosťou ukázala odborné kvality, rozhl'adenosť a koncepčnú vyspelosť v širokej problematike nielen schistozomózy, ale výskumu iných parazitóz a iných oblastí mikrobiológie a laboratórnych vyšetrovacích metód. Komplexné hodnotenia vedeckej i pedagogickej činnosti habilitantky prenechám pre iných posudzovateľov, nedá mi však nespomenúť a vydvihnúť zariadenosť, dôslednosť, trpezlivosť, pedagogický talent a prístup k príprave študentov, čo dokumentuje vedenie množstva bakalárskych a diplomových prác (41, resp. 18), a úspešné umiestnenie jej dvoch študentiek na univerzitnom a celoštátnom kole Študentskej vedeckej a odbornej činnosti.

Po formálnej stránke je celá práca pripravená veľmi starostlivo, menšie výhrady mám k umiestneniu kapitol Výsledky Diskusia a Záver, ktoré mohli byť na nových stranách a spravidla zarovnanie textu býva v týchto prácach obojstranné. Práca má

minimálnu zhodu – 2, 06 % s inými dokumentami, čo svedčí o jej originálnej proveniencii.

K predloženej práci mám nasledujúce otázky:

1. Na strane 22 píšete, že v západnej Afrike sa objavil výskyt hybridných druhov *Schistosoma haematobium* so zvieracími druhmi. Na akej úrovni parazita, resp. jeho vývinových foriem dochádza k druhovému kríženiu?
2. V regióne Mbuwani ste zistili málo infikovaných jedincov oproti iným vyšetrovaným oblastiam. V čom spočívala táto odlišnosť, v lepšej hygiene, povedomí obyvateľov, a pod.?
3. Počas mojej pôsobnosti v diagnostike parazitóz so diagnostikoval *Schistosoma haematobium* a *S. mansoni* u piatych Slovenských turistov ktorí navštívili subsaharskú Afriku, našťastie s miernejšími príznakmi ochorenia. Na základe Vašich skúseností, odporučili by ste aj niečo špeciálne navyiac, ako ste uviedli v práci, na ochranu pred schistozomózou našim potencionálnym cestovateľom do oblastí jej výskytu?

Záver:

Habilitačná práca MVDr. Alžbety Kaiglovej, PhD. má všetky vlastnosti habilitačného spisu po formálnej, obsahovej, vedeckej aj pedagogickej stránke. Zaoberá sa významnou a aktuálnou problematikou urogenitálnej schistozomózy v oblasti jej výskumu v Keni pričom konfrontuje medzinárodné údaje s vlastnými skúsenosťami pri používaní diagnostiky, liečby a prevencie tohto ochorenia. Prácu považujem za hodnotné vedecké dielo. Svedčí o autorkinej odbornej i pedagogickej erudícii v oblasti laboratórnych vyšetrovacích metód a preto odporúčam aby po jej úspešnej obhajobe bola MVDr. Alžbete Kaiglovej, PhD. priznaná vedecko-pedagogická hodnosť „docent“ v odbore habilitačného a inauguračného konania Zdravotníckej vedy.

V Trnave, 10. 4. 2021

prof. RNDr. František Ondriska, PhD.
oponent habilitačnej práce